

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

Elenchvs Capitvm Libri Qvinti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

quasi à metiendo dicta, metitur enim veritatem in rebus, quidque unicuique conveniat, aut non conveniat. Distingui præterea solet in anima nostra pars opinativa, & scientifica, Aristoteles enim 6. Ethicor. cap. 1. ait esse in anima potestates, & vires rationis participes, alteram per quam contemplamur necessaria, ad quam habitus scientiæ pertinent, alteram per quam contemplamur contingentia, ad quam pertinet habitus opinionis, quo loco intelligentiæ non sunt diuersæ potentia, sed unus intellectus utrasque complectens vires, discurrendi scilicet in rebus evidenter, tum etiam in probabilibus, unde diuersas recipiat denominationes. Eodem modo est interpretandus Augustinus 10. de ciuitat. fere per totum. Denique dici interdum solet intellectus noster adeptus, id est, in eo statu constitutus, in quo consequutus sit quacunque habere potest, quem statum solum in gloria habebit. Atque hæc sunt officia, quæ intellectui tribuuntur. De alijs enim vocibus practico, speculativo, & memoria iam à nobis est dictum.

7. Ex dictis omnibus constat potentiam intellectivam esse unicam, significatam diuersis nominibus iuxta diuersos conceptus inadequatos intellectus nostri. Dices, si hæc omnia, nec distinctionem quidem formalem, seu essentialem arguunt in intellectu possibili, certe neque agens intellectus ab eo distinguitur essentialiter, si semel demus non distingui realiter. Admitti totum in primis posset, neque magnum id esset inconueniens. Secundo neganda est æquiparatio: namque intellectus possibilis, & agens obiecta adequata vendicant, actusque adequatos omnino distinctos: in modo etiam operandi longe differunt, quia unus operatur cognoscendo, & non alter: unus est in potentia ad actum primum, alius vero est in actu primo constitutus ex natura sua, ac tandem rationes habent distinctas, quarum altera non est pars alterius: at vero rationes illæ, quas in intellectu possibili consideramus, partiales sunt, & inadequate, integrantes vnam perfectam rationem potentia cognoscitur, & ideo non est par ratio.

8. Præter dicta circumferuntur alia nomina, quæ non tam ipsam potentiam intellectivam, quam actum aliquem, vel habitum eius significant, quorum primum est *intelligere*, quæ proprie actualement

dicta operationem, qua rem simpliciter intuitu cognoscimus, unde simplex primarum veritatum cognitio *intelligentia* dicitur, cum verò talem cognitionem ad alia cognoscenda adhibemus, *discursus* vocatur, ab alijs verò *attentio*: cum autem circa aliquid inquirendum infilitimus, *cognatio* nuncupatur, & in practicis *consulatio*, cum cognitionem assequimur, nominatur *sapientia*, vel *rectum iudicium*, cum res cognitæ disponimus, vel alijs manifestamus, quædam interior locutio censetur, & per hæc pleraque nomina alia internoscimus: vniuersa enim exponere esset superfluum.

9. Duplex tamen non prætermittam, *synderefim*, & *conscientiam*: *synderefis* nomen est non intellectus, sed habitus in eo existentis, facilemque reddit ad assentiendum principijs practicis, unde Latine sonat conseruationem, fortasse quia iudicio talis habitus plura sunt conseruanda, vel certe, quia illius munus est conseruare in nobis officium rationalis naturæ. De hoc habitu, atque altero, qui circa speculatiua versatur, intellectusque principiorum dicitur, videantur dicta apud Aristotelem in posterioribus. Iam conscientia significat habitum quandam dimanantem à synderefi immediatè, vel mediante iudicio alicuius conclusionis practicæ, est enim conscientia quoddam actuale examen nostrarum operationum, quo iudicamus illas malas esse, aut bonas: si forè iudicamus malas, è vestigio sequitur in voluntate remorsus, & tristitia quædam, quæ *repugnans* appellatur. Si autem nihil apprehensibile in illis inuenimus, subsequitur quies, quædam, & gaudium. Vnde 2. Corinth. 1. dicitur, *Gloria nostra est testimonium conscientia nostra*. Qua de causa Durand. in 2. dist. 9. q. 2. putauit conscientiam esse habitum voluntatis, sed minus verè, nam, vt ex ipso nomine constat, conscientia cognitionem significat, id autem, quod in voluntate sequitur, affectus est bonæ, vel malæ conscientie. Solet etiam aliquando sumi conscientia pro ipso habitu synderefis, quo sensu Damasc. vocat nostri intellectus lucem: Basiliius vero esse naturale iudicatorium, Hieronymus super Ezechiel. appellat synderefim, prout hæc omnia refert S. Thom. 1. part. quæst. 79. artic. 13. & optime exponit.

E L E N C H V S

CAPITVM LIBRI QVINTI.

- CAP. I. AN in quouis cognoscente requiratur specialis potentia appetitiua.
 II. AN obiectum appetibile debeat necessario esse bonum aliquod.
 III. AN appetitio fiat à sola potentia appetitiua, & quid per illam producat.
 IV. AN in appetitu sensitivo sint plures potentia habentes plura obiecta.
 V. Quot, & quales sint actus appetitus sensitivus.
 VI. AN appetitus sensitivus subdatur motioni partis rationalis.
 VII. De obiecto, & actibus voluntatis.
 VIII. AN voluntas libera in omnibus suis actibus remittatur.
 IX. Quæ sit perfectior potentia, intellectiva, an voluntas.
 X. De potentia motiva localiter, sitne actiua, & ab alijs anima potentius distincta.

LIBER